

Sygn. akt VI Ga 678/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Andrzej Borucki

Sędziowie: Sędzia Anna Harmata (spr.)

Sędzia del. Grzegorz Pliś

Protokolant: Barbara Ćwiok

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2019 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: M. W. (1)

przeciwko:

1. Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D.,

2. S. T. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K. V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 września 2018 r., sygn. akt V GC 624/15

I. oddała apelację,

II. zasądza od powoda M. W. (1) na rzecz pozwanego Skarbu Państwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. kwotę 1.800,00 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

III. zasądza od powoda M. W. (1) na rzecz pozwanego S. T. (1) kwotę 1.800,00 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sędzia Anna Harmata Sędzia Andrzej Borucki Sędzia del. Grzegorz Pliś

Sygn. akt VI Ga 678/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 listopada 2019 r.

Pozwem wniesionym w sprawie powód M. W. (1) wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych S. T. (2) i Skarbu Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. kwoty 50.468,42 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa i kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu podał, że został bezprawnie pozbawiony możliwości świadczenia usługi na rzecz Nadleśnictwa D., a tym samym poniósł szkodę w wysokości wartości prac wykonanych przez osoby trzecie.

W odpowiedzi na pozew pozwany S. T. (2) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zarzucił, iż powód został odsunięty od realizacji umowy na wyraźne żądanie zamawiającego tj. Nadleśnictwa D., a przyczyną takiego stanu rzeczy było postawienie zarzutów kradzieży drzewa powodowi oraz wskazanemu przez powoda w Istotnych Warunkach Zamówienia pracownikowi P. W.. Za powyższy stan rzeczy pozwany nie ponosi odpowiedzialności.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. również wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany zarzucił, iż umowa została zawarta w trybie przepisów ustawy prawo zamówień publicznych, a solidarność zobowiązania wykonawców uprawniała zamawiającego do powierzenia realizacji usług wybranemu przez siebie wykonawcy, w tym przypadku S. T. (1). Jednocześnie pozwany zakwestionował sposób wyliczenia wysokości odszkodowania.

W piśmie procesowym z dnia 12.08.2016 r. powód wskazał, iż dochodzi od pozwanych naprawy poniesionej szkody majątkowej na podstawie art. 415 kc (odpowiedzialność deliktowa), a pozwani naruszyli zasadę domniemania niewinności, uznając powoda za sprawcę kradzieży drzewa jeszcze przed prawomocnym wyrokiem sądu.

Wyrokiem z dnia 5 września 2018 r. wydanym w sprawie sygn. akt. V GC 624/15 Sąd Rejonowy w K. oddalił powództwo (pkt I), zasądził od powoda M. W. (1) na rzecz pozwanego Skarbu Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. kwotę 3.600,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt II), zasądził od powoda M. W. (1) na rzecz pozwanego S. T. (2) kwotę 3.617,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Sąd Rejonowy roszczenie powoda uznał za nieuzasadnione. Analizując roszczenie powoda w świetle powołanego przez niego przepisu art. 415 kc Sąd stwierdził, że przeprowadzone w sprawie postępowanie wykazało, iż przesłanki tej odpowiedzialności nie zostały spełnione. Wskazał, że w dniu 20 grudnia 2013 r. pozwany Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. zawarł z pozwanym S. T. (1), powodem M. W. (2), P. S., J. Z. i K. S. umowę, której przedmiotem miało być wykonanie prac leśnych. Dla potrzeb prac wynikających z umowy została zawarta umowa dnia 25 listopada 2013 r. o utworzeniu konsorcjum. W dniu 25 czerwca 2014 r. w Nadleśnictwie D. została sporządzona notatka służbowa, z której treści wynikało, iż wobec uznania winnym kradzieży drewna powoda M. W. (1) (co zostało stwierdzone nieprawomocnym wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w K.) zostaje on wykluczony od realizacji umowy do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia spraw dotyczących kradzieży drewna, a jego obowiązki w zakresie wykonania usług będą realizowane przez innych członków konsorcjum. Pismem z dnia 26.06.2014 r. skierowanym do członków konsorcjum pozwany S. T. (2) zawiesił umowę o jego utworzeniu do odwołania. Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 22 września 2014 r., sygn. akt II W 558/14 powód M. W. (1) został uniewinniony od zarzutu popełnienia wykroczenia polegającego na zaborze jednej sztuki drewna jodłowego. Następnie został on przywrócony do wykonywania prac na rzecz Nadleśnictwa D. poczynając od października 2014 r. na nowych pozycjach cięć. Było to podyktowane względami organizacyjnymi, bezpieczeństwa i spowodowane faktem, że powód pracował sam i nie był w stanie samodzielnie dokończyć zamówienia - jego brat P. W. został uznany winnym kradzieży dokonanej w czasie świadczenia pracy jako podwykonawca powoda.

Wobec powyższego Sąd uznał, że pozwany Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. miał prawo zawiesić wykonywanie umowy z powodem wobec postawienia mu zarzutów, a następnie skazania za kradzież (nieprawomocnego) a to w trosce o majątek Skarbu Państwa. Ponadto powód i tak nie mógł

dokończyć wykonywania prac bez pomocy swojego brata P. W., który został prawomocnie skazany za kradzież, a był jego podwykonawcą.

Roszczenie wobec pozwanego S. T. (1) Sąd również uznał za bezpodstawne, gdyż nie mógł on realizować umowy ze Skarbem Państwa Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. w inny sposób, niż żądał tego kontrahent. Sporządzona w sprawie opinia biegłego J. L., która w sposób właściwy wskazała wysokość szkody nie mogła zostać wykorzystana do wyrokowania wobec przesądzenia niezasadności roszczenia powoda. Wobec powyższego Sąd powództwo oddalił, uznając również, że gdyby nawet przyjąć zasadność roszczenia powoda, to dochodzenie przez niego roszczenia odszkodowawczego należałoby uznać za sprzeczne ze społeczno- gospodarczym przeznaczeniem prawa i zasadami współzycia społecznego, które nie korzysta z ochrony(art. 5 kc). O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w związku z art.99 kpc.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, w stopniu mającym wpływ na zaskarżone orzeczenie , w szczególności poprzez :

1. dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, sprzeczność istotnych ustaleń Sądu ze stanem faktycznym oraz z treścią zebranego w sprawie materiału oraz niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy tj. naruszenie art. 227 oraz art. 233 § 1 kpc. i art. 231 kpc;

2. naruszenie art. 233 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dowolną ocenę materiału dowodowego, w szczególności poprzez:

- ustalenie iż pozwany Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. miał prawo zawiesić wykonywanie umowy z powodem wobec postawienia mu zarzutów, a następnie skazania za kradzież (nieprawomocnego),

- ustalenie, iż powód i tak nie mógł dokończyć wykonywania prac na rzecz pozwanego Nadleśnictwa bez pomocy brata P. W.,

- uznanie, że gdyby nawet przyjąć zasadność roszczenia powoda, to dochodzenie przez niego roszczenia odszkodowawczego należałoby uznać za sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa i zasadami współzycia społecznego i nie korzystałoby ono z ochrony (art. 5 k.c.);

3. naruszenie art. 233 kpc w zw. z art. 227 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego i pominięcie dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci:

- umowy nr (...) z dnia 20.12.2013 r. zawartej pomiędzy Konsorcjum, a Nadleśnictwem D. na wykonanie usług z zakresu gospodarki leśnej na rzecz Nadleśnictwa D. w 2014 r., dokumentacji przetargowej w tym SIWZ oraz umowy z dnia 25.11. 2013 r. o utworzeniu konsorcjum na okoliczność praw i obowiązków stron związanych z realizacją umowy na rzecz pozwanego Nadleśnictwa, oraz zakresu prac wykonywanych przez poszczególnych członków Konsorcjum, a także braku podstaw prawnych do zawieszenie przez pozwanych wykonywania umowy z powodem na rzecz Nadleśnictwa D.,

- notatki służbowej z dnia 25 czerwca 2014 r., oraz pisma pozwanego S. T. (1) z dnia 26 czerwca 2014 r., na okoliczność ustalenia rzeczywistych podstaw wstrzymania udziału powoda w realizacji umowy na rzecz Nadleśnictwa D. m.in. oświadczenie i wyrażenie zgody na odsunięcie go od realizacji umowy wydane przez pozwanego S. T. (2);

4. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku z zaniechaniem wyjaśnienia przez Sąd I instancji:

- przyczyn, dla których odmówił wiarygodności dołączonym do pozwu dokumentom w postaci umów, notatek i pism potwierdzających bezprawność działania pozwanych i ich winę, a także przyczyn, dla których odmówił wiarygodności twierdzeń powoda,

- podstaw prawnych zawieszenia przez pozwanych umowy z powodem,

- oceny prawnej dochodzonych przez stronę powodową roszczeń,

- podstawy prawnej i faktycznej na jakiej Sąd uznał, że gdyby nawet przyjąć zasadność roszczenia powoda, to dochodzenie przez niego roszczenia odszkodowawczego należałoby uznać za sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa i zasadami współżycia społecznego i nie korzystałoby ono z ochrony (art. 5 kc)

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia , polegający na błędnym ustaleniu, że :

- nie można przypisać winy pozwanym w przedmiotowym postępowaniu,

- pozwany S. T. (2) nie mógł realizować umowy z pozwanym Skarbem Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. w inny sposób, niż żądał tego kontrahent. Błędy te miały istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem przyjęcie takiego ustalenia

prowadziło do oddalenia powództwa.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 23 275,04 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia. Wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W złożonych odpowiedziach na apelację zarówno pozwany S. T. (2) jak i pozwany Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo D. wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie na rzecz każdego z nich kosztów zastępstwa adwokackiego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego, wykazała, że Sąd Rejonowy w sposób należyty przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, a zgromadzony w toku przewodu sądowego materiał dowodowy ocenił wszechstronnie, z zachowaniem reguł określonych w art. 233 § 1 k.p.c. oraz prawidłowo wyjaśnił podstawę prawną przyjętego rozstrzygnięcia.

Odnosząc się do zarzutu w zakresie naruszenia art. 328 § 2 kpc to zarzut naruszenia tej normy może być zasadny tylko wtedy, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska Sądu, a braki uzasadnienia w zakresie na przykład poczynionych ustaleń faktycznych muszą być tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona, bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Powyższe w przedmiotowej sprawie nie miało zaś miejsca. Z uzasadnienia sporządzonego przez Sąd Rejonowy wynikają motywy dla których oddalił powództwo w niniejszej sprawie określone w sposób czytelny, a przez to wystarczający.

Odnosząc się do dalszych zarzutów apelacji to wskazać należy , iż przepis art. 415 kc będący podstawą dochodzonego roszczenia normuje odpowiedzialność deliktową opartą na winie sprawcy i wymaga wykazania następujących przesłanek: zaistnienia szkody, zdarzenia, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy oznaczonego podmiotu (czyn niedozwolony) oraz związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem a szkodą. Ciężar dowodu co do wszystkich

wymienionych przesłanek odpowiedzialności spoczywa na poszkodowanym. Sąd Odwoławczy zwraca uwagę, że czyn pociągający za sobą odpowiedzialność musi wykazywać określone znamiona odnoszące się do strony przedmiotowej i podmiotowej. Chodzi tu o znamiona niewłaściwości postępowania od strony przedmiotowej określane jako bezprawność czynu oraz od strony podmiotowej określane winą w znaczeniu subiektywnym. Dopiero czyn bezprawny może być oceniany w kategoriach czynu zawinionego w rozumieniu art. 415 k.c. Zaznaczyć trzeba, że za bezprawne może być uznane takie zachowanie sprawcy szkody, które stanowi obiektywnie złamanie określonych reguł postępowania. Bezprawność czynu oznacza jego sprzeczność z obowiązującymi zasadami porządku prawnego, źródłem których są powszechnie obowiązujące normy (nakazy i zakazy prawa pozytywnego) oraz nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego. Przy czym brak przekonywających ustaleń co do bezprawnego charakteru działania określonej osoby eliminuje w ogóle możliwość rozważania odpowiedzialności tej osoby przynajmniej w świetle przepisów o odpowiedzialności deliktowej (wyrok SN z 15 marca 2007 r., II CSK 528/06, LEX 305695).

W rozpoznawanej sprawie należy podzielić stanowisko Sądu Rejonowego, iż w świetle ustalonych okoliczności faktycznych brak było podstaw do stwierdzenia, że działanie pozwanych jakie podjęli w stosunku do powoda polegające na odsunięciu go od realizacji umowy z dn. 20.12.2013 r. na wykonanie prac leśnych w Leśnictwie I. było bezprawne i zawinione w rozumieniu wyżej wskazanym. Jak wynikało to z przeprowadzonych dowodów podstawą zawieszenia powoda w wykonywaniu umowy i wstrzymania przyznawania zleceń do realizacji były postawione powodowi i jego bratu będącego jego podwykonawcą zarzuty kradzieży i nieprawomocne skazanie za kradzież drzewa z terenu objętego zakresem realizacji. Z zeznań nadleśniczego nadleśnictwa D. Z. Ż. (k. 248) złożonych przed Sądem I instancji wynikało, że do pierwszej kradzieży drewna w leśnictwie I. doszło w marcu 2014 r. W sprawie tej kradzieży powód oraz P. W. (brat powoda) zostali uznani za winnych. Wyrok w tej sprawie nie był prawomocny. Do drugiego przypadku kradzieży doszło w dniu 23.06.2014 r. również w nadleśnictwie I.. Sprawcą okazał się brat powoda P. W.. Powyższe okoliczności, w tym prowadzone przeciwko powodowi postępowanie karne stanowiły uzasadnione wątpliwości które w ocenie sądu odwoławczego mogły być podstawą do odsunięcia powoda przez zamawiającego od realizacji zamówienia. W tej sytuacji podjęcie działań przeciwdziałających szkodzie i powierzenie zakresu prac realizowanego przez powoda z zakresu zrywki drzewa innemu konsorcjantowi, było podyktowane względami bezpieczeństwa i spoczywającego na pozwanym Nadleśnictwie obowiązku dbałości o majątek Skarbu Państwa. Prawdopodobnie również Sąd Rejonowy przyjął, że nie można mówić o zawinionym zachowaniu w przypadku pozwanego S. T.. Podstawą wystosowania przez niego do powoda pisma z dn. 26.06.2014 r. dot. „zawieszenia umowy konsorcjum ” (k 33) było wyraźne żądanie zgłoszone przez zamawiającego Nadleśnictwo D.. Należy również podkreślić, że ostatecznie prawomocnie uznany za winnego kradzieży drzewa został uznany brat powoda P. W. przy pomocy którego powód realizował swój zakres prac i za którego odpowiadał na podstawie art. 430 kc. Jego udział powód zgłosił zamawiającemu przy zawarciu umowy (k. 75). W aktach sprawy zalega także oświadczenie P. W. z dn. 28.12.2013 r. z którego wynika, że miał on dostarczyć powodowi sprzętu i osoby do wykonania przedmiotowego zamówienia w zakresie zrywki drewna. (k. 76). Nie ulega więc wątpliwości, że wobec zaistniałych zdarzeń kradzieży i podejrzeń, co do osoby powoda jako ich sprawcy decyzją pozwanego o odsunięciu powoda od realizacji umowy była uzasadniona. Możliwość taka dla zamawiającego wynikała nie tylko z przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, ale też z zawartej przez strony umowy o wykonanie prac leśnych. Wskazania bowiem wymaga, że zgodnie z art. 141 ustawy Prawo zamówień publicznych wykonawcy wspólnie ubiegający się o zawarcie umowy ponoszą solidarną odpowiedzialność za jej wykonanie. W tej sprawie umowę konsorcjum z dn. 25.11.2013 r. zawarło pięć podmiotów, w tym firma powoda oraz pozwany S. T. który pełnił rolę lidera. Zadaniem tego konsorcjum było wspólne ubieganie się o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na usługi z zakresu gospodarki leśnej w Nadleśnictwie D. w 2014 roku. Zatem solidarność zobowiązania wykonawców wynikająca z art. 141 PzP uprawniała zamawiającego do powierzenia realizacji usług stanowiących przedmiot umowy wybranemu przez siebie wykonawcy zgodnie z art. 366 § 1 k.c. lub też pozostałym członków konsorcjum. Odmienne zasady w zakresie warunków realizacji zamówienia nie wynikały z zawartej przez strony umowy. Uprawnienie wierzyciela do wyboru dłużnika, od którego może on żądać spełnienia świadczenia w całości lub w części, nie podlega ograniczeniom, chyba że na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 6 p.z.p. zamawiający w inny sposób określił warunki realizacji zamówienia, a w sprawie niniejszej powyższe nie zostało wykazane. Trzeba też zwrócić uwagę, że solidarność wszystkich konsorcjantów względem zamawiającego wynikała z zawartej przez nich umowy z dnia 20.12.2013 r. (k. 15) o wykonanie prac leśnych.

W umowie tej konsorcjum występowało wobec zamawiającego jako jeden podmiot realizujący powierzone mu zadanie. Zgodnie z treścią §1 w/w umowy wykonawca przyjął do wykonania realizację zadania na terenie czterech leśnictw : I., C., F. i Ż., nie czyniąc rozróżnienia na zakresy prac jakie w jej ramach miał wykonać każdy z konsorcjantów. W §3 ust. 4 w/w umowy zawarto zapis o solidarnej odpowiedzialności konsorcjantów wobec zamawiającego. Należy zauważyć, że takiego rozróżnienia nie zawierała również oferta złożona w procedurze przetargowej przez konsorcjum, nie precyzując sposobu jej wykonywania przez poszczególnych konsorcjantów. W świetle takiej konstrukcji zapisów umowy zawartej z zamawiającym okoliczność, że w umowie konsorcjum sprecyzowany został zakres prac podlegający wykonaniu przez poszczególnych konsorcjantów pozostaje bez znaczenia dla oceny prawidłowości zachowania się zamawiającego. Zatem powierzenie realizacji zakresu prac powoda innemu wykonawcy nie stanowiło, jak twierdzi apelujący, niedozwolonej zmiany postanowień umowy przez zamawiającego i nie skutkowało naruszeniem przepisu art. 144 PZP. Skoro zachowaniu pozwanych nie można przypisać bezprawności działania jak i winy, roszczenie oparte o art. 415 kc nie znajdowało podstaw. W tym stanie rzeczy, tut. Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów apelacji obraży zarówno prawa procesowego jak i materialnego.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako bezzasadną, orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego na mocy art. 98 k.p.c.

Na koszty postępowania apelacyjnego podlegające zwrotowi na rzecz każdego z pozwanych złożyła się kwota 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym ustalona odpowiednio : na podstawie § 10 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10. 2015 roku w sprawie opłat za czynności za czynności adwokackie oraz rozporządzenia MS z dn. 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

ZARZĄDZENIE

- (...) K.)

- (...)